

UITVERKIEZING NADER BEKEKEN

• door Kees Fieggen

DIT JAAR WORDT 500 JAAR REFORMATIE OP ALLERLEI MANIEREN GEVIERD. DE MAN VAN DE REFORMATIE IS LUTHER: DE MAN DIE OP 31 OKTOBER 1517 DE 95 STELLINGEN AANPLAKTE. VÓÓR DIE TIJD WAREN ER AL HERVORMERS (ZOALS WYCLIFFE EN HUS) EN VERDER KENNEN WE MANNEN ALS KNOX, ZWINGLI EN NATUURLIJK CALVIJN. WAAR LUTHER TOCH VOORAL EEN VROLIJKE MAN LIJKT TE ZIJN, DENKEN VELEN BIJ CALVIJN EERDER AAN EEN SOMBER MAKEND GELOOF. DE NAAM VAN CALVIJN IS VOOR VELEN ONLOSMAKELIJK VERBONDEN MET DE LEER VAN DE DUBBELE PREDESTINATIE (VOORBESTEMD OM BEHOUDEN TE WORDEN OF OM VERLOREN TE GAAN) EN HET CALVINISME HEEFT IN NEDERLAND GOED WORTEL GESCHOTEN. DE DUBBELE PREDESTINATIE HEEFT NOGAL WAT MENSEN SOMBER GEMAAKT, MAAR DAT LEERSTUK VINDEN WE EIGENLIJK AL BIJ AUGUSTINUS. CALVIJN VOND HET EEN TROOSTEND LEERSTUK EN DIE ZIENSWIJZE WORDT NOG STEEDS VERDEDIGD ¹. WAAR BESTOND DIE TROOST VOOR CALVIJN UIT? EN WAT LEZEN WE OVER UITVERKIEZING EN VOORBESTEMMING IN DE BIJBEL? IK WAARSCHUW MAAR ALVAST: WIJ KUNNEN ALS MENSEN NIET ALTIJD ALLES VAN WAT GOD ZEGT, OOK ECHT DOORGRONDEN ...

¹ Calvijn en de uitverkiezing. Van Ekeveld (predikant Gereformeerde Gemeente), 2009, lezing voor studenten

Voorbeschikking als schuilplaats en troost

Heiko Oberman² stelt dat Calvijns leer van de dubbele predestinatie niet los gezien kan worden van het feit dat hij heeft moeten vluchten: Gods voorzienigheid wordt voor hem een toevlucht. Hij zegt: *“Voor hen, die voortaan zonder blijvende stad en zonder vaste steen om het hoofd op te leggen, zonder geldig paspoort of verblijfsvergunning verder moesten trekken, werd de predestinatie tot persoonsbewijs”*. Maar door de uiterlijke voorspoed van de Gouden Eeuw is de sprankelende bron van geloofsbeleving droogge gevallen. Buiten de context van vervolging wordt de verkiezingsleer afschuwelijk, binnen deze ervaringshorizon is zij een kostbaar ervaringsgoed - volgens Oberman.

Maar zo iets kunnen we niet zeggen van Augustinus: hij leeft en schrijft immers in de tijd dat het christendom in het centrum van de macht terecht is gekomen. Augustinus is voor vele hervormers een belangrijk theoloog geweest. Toch leert hij net als Calvijn later een dubbele predestinatie, al vindt hij dat de voorbestemming tot heil ongelijksoortig is aan die tot verwerping: de eerste is alleen gebaseerd op genade, bij de tweede worden onze zonden in rekening gebracht.

Calvijn formuleert de predestinatie zo: *“De predestinatie noemen wij het eeuwige besluit Gods, waardoor Hij bij Zichzelf*

2 Geciteerd in https://dick.wursten.be/calvijn_predestinatie.htm

heeft vastgesteld, wat Hij wilde dat van ieder mens zou worden ... voor sommigen wordt het eeuwige leven, voor anderen de eeuwige verdoemenis voorverordineerd. Daarom, alnaarmate ieder tot het ene of tot het andere doel geschapen is, zeggen wij dat hij tot het leven of tot de dood gepredestineerd is”. Volgens hem is Gods soevereine wil de eerste oorzaak van alle dingen. Dat roept natuurlijk wel vragen op, zoals: is God dan ook de bron van de zonde? Of ook: maken we van God zo niet een onbarmhartige en willekeurige God? Deze vragen werden dan ook aan Calvijn - verwijtend - gesteld. Maar Calvijn stelt dat God niet afhankelijk kan zijn van wat mensen doen: dan zou Hij geen God meer zijn. En als alles van Hem afhangt, krijgt Hij alle eer - en de gelovige krijgt alle zekerheid, omdat het niet meer van hemzelf afhangt. Calvijn spreekt van een *“afschuwelijk besluit”* als hij nadenkt over de verwerping, maar ook een besluit dat de mens nederig maakt. De mens is geneigd tot alle kwaad en alleen een soeverein besluit van God zelf kan hem redden, moet hem zelfs het geloof nog schenken. De rijke troost van deze leer ligt volgens Calvijn (en anderen na hem) in het feit dat onze verlossing onwrikbaar vastligt in de trouw van de verkiezende God.

Luisteren naar de Schrift

Tot zover een stukje geschiedenis en hoog tijd om de Schrift te laten spreken - Calvijn wilde dat immers ook en

daarbij waarschuwde hij voor speculatie en proberen te gaan waar geen weg te vinden is. We zullen dus voorzichtig zijn in ons spreken - ik wil zelfs voorzichtiger zijn dan Calvijn ...

Ten eerste: uitverkiezing hoeft niet per se te slaan op behoudenis. Denk bijvoorbeeld aan wat de Heer tot Ananias zegt over Paulus: "... deze is Mij een uitverkoren vat om mijn naam te dragen zowel voor volken als koningen en zonen van Israël" (Hand.9:15). Paulus is door de Heer uitgekozen voor een speciale taak, net zoals we dat kunnen zeggen van Abraham, Mozes, Jozua en anderen - maar dat zegt niets over het al of niet behouden zijn van de mensen die niet voor die taak zijn uitgekozen.

Tegen de twaalven zegt de Heer Jezus: "U hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren, en Ik heb u gesteld dat u zou heengaan ..." (Joh.15:16a), maar deze tekst kunnen we niet zomaar op alle discipelen van de Heer toepassen. Dat wordt extra duidelijk als we de Heer Jezus tegen hen horen zeggen: "Heb Ik niet u, de twaalf uitverkoren? En een van u is een duivel (Joh.6:70). Daarin lezen we de beperking van het getal (het zijn er maar twaalf) en ook dat Judas daarbij is ingesloten - terwijl de Heer over hem uitroept: "wee die mens door wie de Zoon des mensen wordt overgeleverd. Het zou goed voor die mens zijn als hij niet geboren was" (Mat.26:24,25; vgl. Joh.13:18).

Denk ook aan Israël: dat is Gods uitverkoren volk, maar dat betekent ten eerste niet dat alle Israëlieten behouden worden en ten tweede niet dat er buiten Israël geen mensen behouden worden. God heeft dit volk uitgekozen om Zijn Naam te dragen en Zijn getuige te zijn.

De verkiezing van Israël (Rom.9-11)

Deze hoofdstukken in de Romeinen-brief (vaak gebruikt om de dubbele predestinatie aan te tonen) gaan vooral over Israël. In de kerkgeschiedenis zijn deze nogal verschillend gelezen en uitgelegd. Volgens van Eckeveld legt Calvijn Rom.9-11 niet heilshistorisch maar (met Augustinus) predestinatieaans uit - het gaat over het verkiezend voornemen van God en niet zozeer over de plaats van Israël in de heilsgeschiedenis. Deze keus is betwistbaar. Paulus legt hier uit dat Israël de Messias in eerste instantie verworpen heeft en dat daardoor het heil tot de volken is gekomen - opdat uiteindelijk het heil toch weer door Israël (de rest daarvan, dat tot het hele volk wordt in de oordelen van God) wordt omarmd: "en zo zal heel Israël behouden worden" (Rom.11:26 - lees door tot het eind!). De weg die God hierin gaat, is een wonderlijke en brengt de apostel tot aanbidding: "O diepte van rijkdom, zowel van de wijsheid als van de kennis van God ...". God heeft zijn oude volk Israël tijdelijk terzijde gesteld om zich uiteindelijk weer over hen te ontfermen. Helaas is in veel kerken het zicht op het herstel van Israël verloren gegaan, net als de bijzondere (hemelse) positie van de gemeente t.o.v. Gods aardse volk.

Voor ons onderwerp is vooral Rom.9 van belang. Laten we eerst naar vs.11-14 kijken. God heeft van tevoren Jakob uitgekozen (en Hij heeft heel wat werk aan hem gehad ...). Dat betekent niet dat Esau geen plaats zou kunnen hebben in Gods plan of niet behouden zou kunnen worden. Het betekent dat God via Jakob de beloofde Verlosser geboren zou laten worden. Esau had zich naar dat plan kunnen voegen en de zegen van Abraham via Jakob (met alle gelovigen uit alle volken) kunnen ontvangen. Maar we lezen dat hij een onverschillige, een ongoddelijke was (Hebr.12:16): daardoor miste hij Gods zegen. En zo kan God aan het einde van het OT (in Maleachi) zeggen: "Jakob heb ik liefgehad en Esau heb ik gehaat" (Rom.9:13). Daarbij geldt dat in het NT het begrip 'haten' in de eerste plaats betekent 'op de tweede plaats zetten', zoals we in Luk.14:26 worden opgeroepen onze vader en moeder te haten - terwijl de Heer het "eer uw vader en uw moeder" heel duidelijk laat staan.

Jakob heeft persoonlijk ervaren dat God zich over hem heeft ontfermd, en uit Hebr.11:21 blijkt dat hij op het einde van zijn leven door het geloof Efraïm boven Manasse kon stellen. Jakob heeft met God geworsteld, maar zich aan Hem overgegeven. Niets van wat hij ontving, had hij verdiend (hij was niet beter dan Esau), maar de Schrift kan van hem wel getuigen dat hij een gelovige was, dat hij uiteindelijk op de HEERE God heeft vertrouwd. Esau had dat ook kunnen doen, maar heeft dat niet gewild: hij maakte zelf andere keuzes en was daarvoor zelf verantwoordelijk. En Paulus maakt in Rom.9 duidelijk dat de verkiezing van Israël niet betekent dat alle Israëlieten de zegen zouden ontvangen en behouden zouden worden: dat geldt alleen voor hen die beseffen dat ze alleen op grond van geloof gerechtigheid kunnen ontvangen (vs.30-33).

Vaten tot toorn (Rom.9:17-22)

Niemand kan de plannen van God dwarsbomen - dat heeft Farao destijds tot zijn schade ervaren. God weet dat de Farao het volk Israël niet zal willen laten gaan (Ex.3:19), maar dat hij uiteindelijk zal zwichten. God zal zich de machtige betonen. In Ex.7:3 zegt God dat Hij het hart van Farao zal verharden, maar daarna lezen we eerst zesmaal dat Farao zijn hart verhardde - voordat we Ex.9:12 zegt dat de HEERE zijn hart verhardde. Ex.3:19 geldt dus voor de eerste zes keer en Ex.7:3 voor de zevende! God heeft Farao lang verdragen opdat Hij zijn macht zou kunnen tonen en zijn Naam over de hele aarde bekend zou worden. Zoek het citaat van Rom.9:11 maar op in de context van Ex.9:13-16 en ontdek dat God al veel eerder Farao had kunnen wegvagen. Nee, deze weerspannige koning van Egypte had niets te klagen: hij heeft zelf gekozen om het volk Israël zelfs niet voor drie dagen de woestijn in te laten gaan. Farao was een wrede onderdrukker en moordenaar - een vat van de toorn op weg naar het verderf.

In dit verband is het goed om Mat.25:41 te citeren: *“Gaat weg van Mij, vervloekten, in het eeuwige vuur dat voor de duivel en zijn engelen is bereid”*. Hieruit blijkt dat de hel niet voor mensen is gemaakt, maar voor de duivel en zijn engelen. Uit de context maken we verder op dat het de daden zijn die mensen veroordelen, net als dat geldt voor de mensen die voor de grote witte troon verschijnen (Op.20:12). Door de zonde zijn alle mensen onder de toorn van God gekomen en daar kunnen we alleen onderuit komen door in (het offer van) de Zoon te geloven (Joh.3:36).

Voor Esau, Farao en alle Israëlieten geldt hetzelfde als voor alle andere mensen: wie niet buigt voor God en niet in de Zoon gelooft, blijft onder Gods toorn.

Ieder die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden (Rom.10:11)

Vanuit Rom.9 trekt Paulus de lijn van het geloof door in het volgende hoofdstuk. Het geloof is volgens de apostel uit het gehoor, dus is de prediking van groot belang. Iedereen moet het horen - maar niet iedereen gehoorzaamt (10:16). Dan komt de belangrijke vraag: hoe kom je tot geloof? Het is duidelijk dat ook dat geen verdienste kan zijn, want dan is het immers geen genade meer die we ontvangen. De Heer Jezus zegt zelf: *“Niemand kan tot Mij komen tenzij de Vader die Mij heeft gezonden, hem trekt”* (Joh.6:44). Velen zien daarin een keuze van God, maar het is de vraag of dat juist is³ - er staat niet bij dat allen die door de Vader worden getrokken, ook inderdaad komen. We lezen immers in 1Tim.2:3,4 dat *“God, onze Heiland, wil dat alle mensen behouden worden”* en in Titus 2:11-12 dat *“de genade Gods is verschenen, heilbrengend voor alle mensen”*. Lees ook waar Rom.10 mee eindigt: *“De hele dag heb Ik mijn handen uitgestrekt naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk”*. Vgl. Mat.23:37. Wat betekent dan: *“Want uit genade bent u behouden, door het geloof; en dat niet uit u, het is de gave van God; niet op grond van werken, opdat niemand roemt”* (Ef.2:8,9)? Slaat dat ‘en dat niet uit u’ op het geloof of veeleer op de werken die erna worden genoemd? De eindconclusie is: ‘opdat niemand roemt’ en het begint met ‘uit genade bent u behouden’ - het enige wat we moeten ‘doen’ is geloven. Dat betekent dat we erkennen dat we zelf niets kunnen, dat we ons nergens op kunnen beroemen, dat we van nature dood zijn in onze zonden: dat is verootmoedigend, maar we zijn aan de andere kant natuurlijk bijzonder dankbaar dat God toch een uitweg biedt. Kunnen we ons geloof een werk noemen? Natuurlijk niet: het is de overgave van een rebel. God wil dat heel graag - al blijft het een mysterie waarom zoveel rebellen zich niet willen overgeven ...

Die naar zijn voornemen zijn geroepen (Rom.8:28-31)

Het achtste hoofdstuk van de Romeinen-brief gaat over overwinning (over de wet van de zonde en de dood) en troost en hoop te midden van de moeite en verdrukking. Wij zijn volgens Paulus *“meer dan overwinnaars door Hem die ons heeft*

3 Zie uitgebreider <http://www.christenen.net/uitverkiezing-predestinatie/> p.8.

liefgehad” (8:37). In dat kader staan de verzen 28-31: “Maar wij weten dat hun die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, hun die naar zijn voornemen zijn geroepen. Want hen die Hij tevoren heeft gekend, heeft Hij ook tevoren bestemd om aan het beeld van zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. En hen die Hij tevoren heeft bestemd, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij heeft geroepen, die heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij heeft gerechtvaardigd, die heeft Hij ook verheerlijkt. Wat zullen wij dan hierop zeggen? Als God voor ons is, wie zou tegen ons zijn?”. Wat is de volgorde hier - als we mogen spreken van een volgorde als het gaat om Gods raad? Paulus lijkt te beginnen met ‘tevoren gekend’, zoals ook Petrus spreekt van “uitverkoren naar de voorkennis van God de Vader” (1Petr.1:2). Hieruit zou je kunnen concluderen dat God hen bestemt, roept, rechtvaardigt en verheerlijkt, van wie Hij van tevoren wist dat ze zouden luisteren naar de roepstem van de Heiland (en daardoor tot leven zijn gewekt: zie Joh.5:25). Dezen zijn het die God liefhebben, die weten dat hun genade is bezwezen, die dan ook mogen weten dat God vóór hen is. Voor hen is er geen veroordeling (8:1), maar rechtvaardiging. Zij hebben een prachtige toekomst, ze groeien in hun geestelijk leven naar de Zoon toe. Met de hele schepping zuchten ze vanwege al het lijden, vanwege alle moeite die door de zonde in de wereld is gekomen. Ze krijgen de verzekering dat ook hun lichaam zal worden verlost (8:20-23) en dat voor hen alle dingen meewerken ten goede. Niets of niemand kan hen scheiden van de liefde van God in Christus Jezus, hun Heer (8:35-39).

Uitverkoren voor de grondlegging van de wereld (Ef.1:4-6)

Paulus zegt dat God “ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor de grondlegging van de wereld” (Ef.1:3,4). De uitdrukking ‘voor de grondlegging van de wereld’ is een bijzondere. We vinden die maar driemaal in het NT, de beide andere teksten slaan op de Heer Jezus zelf: “... omdat U Mij hebt liefgehad voor de grondlegging van de wereld” (Joh.17:24) en “Hij is wel voorgerekend voor de grondlegging van de wereld” (1Petr.1:20). In Ef.1:4 staan dan ook dat we ‘in Hem’ uitverkoren zijn. Dit is een zeer bijzondere positie, die alleen lijkt te gelden voor de gemeente van het NT, het hemelse volk van God. Wat we lezen van de schapen in Mat.25:34 staat daarmee in contrast: “Komt, gezegenden van mijn Vader, beërf het koninkrijk dat u bereid is van de grondlegging van de wereld af”. Eens te meer blijkt (net als bij de uitleg van Rom.9-11) dat het goed is om de verschillende posities in de verschillende bedelingen te onderscheiden. De schapen in Mat.25 horen niet bij de gemeente: zij komen uit de tijd van de grote verdrukking.

Omdat er uitdrukkelijk staat we ‘in Hem’ uitverkoren zijn, stellen sommige uitleggers daarom simpelweg dat we uitverkoren zijn zodra we ‘in Christus’ zijn - dus na onze bekering⁴. Je zou ook kunnen zeggen dat we *als geheel*, als gemeente, in Hem uitverkoren zijn (dat het hier dus niet zozeer *persoonlijk* is bedoeld) - het gaat immers in deze brief

⁴ Zie bijvoorbeeld Jan H. Stakenburg op www.samuelschool.org/pages/vraag-en-antwoord/predestinatie.php

om de gemeente, waarin de tussenmuur tussen Jood en heiden is weggebroken - en die de bruid van Christus is.

Daarom zendt God hun een werking van de dwaling (2Thes.2:11-14)

De gelovigen in Thessalonika verwachtten de Heer, zoals uit beide brieven blijkt. Het evangelie was daar met alle kracht ontvangen en daardoor was Paulus er zeker van dat zij uitverkoren waren (1Thes.1:4,5). Deze tekst leert ons trouwens dat uitverkiezing blijkt uit het antwoord dat iemand geeft op het evangelie: wie gehoorzaamt aan de prediking, is uitverkoren. Voor ongelovigen, voor onbekeerden is het volmaakt onzinnig om het over uitverkiezing te hebben: voor hen geldt de opdracht om zich te bekeren, om te geloven, om te gehoorzamen. Paulus schrijft dit dus achteraf, waarbij de vraag blijft wat dat 'uitverkoren zijn' precies inhoudt - zie daarvoor wat hierboven al is overdacht.

Uit de tweede brief aan deze gemeente blijkt dat ze onrustig waren geworden i.v.m. de komst van de Heer Jezus. In 2:11-14 legt Paulus hun twee zaken nader uit en die zijn van groot belang voor ons onderwerp:

1. Er zijn mensen die de waarheid niet willen geloven, de liefde tot de waarheid niet hebben aanvaard om behouden te worden. Zij hebben de keus gehad, maar hebben het prachtige aanbod van het evangelie afgewezen - ze hebben een welgevallen in de ongerechtigheid. Voor deze mensen geldt dat God hun een dwaling zendt om de leugen te geloven - daardoor wordt hun keus als het ware bevestigd en onomkeerbaar (vgl. Rom.1:24-28).
2. Daartegenover staan de gelovigen uit (o.a.) Thessalonika: Paulus dankt voor hen, omdat ze duidelijk door de Heer geliefd zijn. Paulus spreekt uit dat God hen "*als eerstelingen heeft verkoren tot behoudenis*".

De gelovigen hebben het evangelie aangenomen, hebben zich bekeerd (1Thes.1:9), terwijl de anderen de liefde tot de waarheid niet hebben aanvaard. Er is dus ten eerste een verschil in keuze en ten tweede een verschil in bestemming: de gelovigen worden verheerlijkt (2:14) en de ongelovigen worden geoordeeld (2:12).

Maar daar komt iets bij: van de gelovigen staat dat ze '*als eerstelingen verkoren zijn tot behoudenis*', terwijl bij de ongelovigen zoiets totaal ontbreekt. Geen negatieve uitverkiezing of predestinatie dus!

Allen geloofden die tot het eeuwige leven bestemd waren (Hand.13:48)

Vanaf het eerste begin van de prediking van het evangelie in het boek Handelingen zien we dat de Heer mensen toevoegt (2:47, 5:14). Elke prediker weet dat dit geen mensenwerk is: de Heer moet in het hart werken, want van nature zijn we vijanden van God (Rom.5:10). Het is wel Zijn wens dat alle mensen behouden worden, zoals eerder is betoogd. En we lezen vaak genoeg dat velen geloofden of zich tot de Heer bekeerden (9:42, 11:21) en dat het woord van God toenam en zich vermeerderde (12:24, 13:49).

De eerste preek die we van Paulus lezen, vindt plaats in Antiochië in Pisidië. Na de preek worden velen uit de volken enthousiast en willen het woord graag horen, maar hierdoor ontstaat jaloezie bij de Joden (13:42-45). Hierop zegt Paulus dat hij zich vanaf nu tot de volken zal wenden - en dan lezen we: *“Toen nu de volken dit hoorden, verblijdden zij zich en verheerlijkten het woord van de Heer en allen geloofden die tot het eeuwige leven bestemd waren”* (Hand.13:48). We zien hier een grote en snelle oogst en kort daarop worden Paulus en Barnabas verdreven. Wat *bestemd* in dit verband betekent, is niet zo gemakkelijk te zeggen - maar niemand die tot geloof kwam, had daar van tevoren over nagedacht! Het is de vraag of het *‘tot het eeuwige leven bestemd waren’* te maken heeft met Gods voorkennis of dat hier toch meer aan de hand is.

Conclusie

Bij deze studie is gebleken dat niet alle ‘uitverkiezing’ met de behoudenis te maken heeft: het kan ook om bepaalde taken gaan of een speciale positie in Gods plan. Israël is Gods uitverkoren volk, maar dat betekent niet elke Israëliet behouden wordt.

De verkiezing tot verwerping (dat afschuwelijke besluit) vinden we mijns inziens niet in de Schrift: altijd is het de mens zelf die besluit om niet te gehoorzamen, zich niet te onderwerpen. Het gevolg van die keuze is nog steeds afschuwelijk! En God van zijn kant bevestigt die keuze uiteindelijk - een mens blijft dan onder Gods oordeel. Voor de andere kant is de conclusie moeilijker te trekken, maar ik denk te hebben laten zien dat een eeuwig (eenzijdig) besluit tot uitverkiezing niet per se uit de Schriftgegevens volgt: er zijn andere manieren om het uit te leggen. God weet immers hoe we zullen reageren: we zijn uitverkoren naar de voorkennis van God. De gemeente is

uitverkoren in Christus.

Belangrijk is ook de vraag naar de vrije wil van de mens: is die helemaal afwezig? Waarom roept God de mens dan op tot bekering?

Maar er blijven teksten die ons aan het denken zetten: er blijft een spanning tussen de oproep tot bekering, tot gehoorzaamheid aan het evangelie, en Gods kant. Zonder dat Hij in ons hart werkt, zal er niets gebeuren. En als we tot bekering komen, zullen we moeten beseffen dat de behoudenis helemaal Gods werk is - het is echte genade. Ons geloof in dat werk van God is hooguit een ‘amen’ op wat Hij heeft gedaan. We zullen daarom Hem alle eer geven. Sommigen zeggen dat Gods oproep tot bekering (het *“komt tot Mij”*) aan de buitenkant van de enge poort staat geschreven, terwijl we opmerken dat we *“uitverkoren”* zijn als we de poort zijn doorgegaan - dat staat aan de binnenkant. Het zou kunnen: het is in elk geval een manier om duidelijk te maken dat de mens niet bij de uitverkiezing moet beginnen. Elk mens heeft eenvoudigweg de opdracht te gehoorzamen aan het evangelie, aan Gods roepstem. Maar het evenwicht tussen die twee kanten van de waarheid is niet eenvoudig en gaat ons wellicht boven de pet. We begrijpen nu nog niet alles en we lopen het gevaar om met ons verstand Gods raad volledig te willen vatten. Ik vrees dat Calvin daar mank gaat en wellicht ook degenen die juist volop de vrije keus van de mens verdedigen. God maakt ons duidelijk dat we verantwoordelijk worden gehouden voor onze zonden - tenzij we gehoorzamen aan het evangelie dat de Heer Jezus het oordeel daarover gedragen heeft. Hij maakt ons ook duidelijk dat het Zijn wens niet is dat we verloren gaan: *“Want Ik heb geen welgevallen aan de dood van wie sterven moet, luidt het woord van de HEERE Here; daarom bekeert u, opdat gij leeft”* (Ez.18:32). Het werk van onze Heer Jezus op het kruis is meer dan voldoende om allen te redden - en daarom gaat het aanbod ook naar allen toe. Aan die waarheid mogen we niets afdoen! Alle vragen die overblijven, leg ik in Gods hand - dankbaar dat ik door genade een kind van God ben geworden.